

Szerző: *Lyka Károly*
Cím: *A Nemzeti Színház felépítése*
Forrás: *Magyarország*
Dr. *1919. X. 26.*
(Helv) (Idő) (Köt. v. füz.) (Oldal)

Hely: *Nemzeti Színház*
Idő: *"1919"*
Személy:

A Nemzeti Színház felépítése

Budapest, október 25.

A Magyarországi október 22-iki számában Kürthy György, a Nemzeti Színház tagja azt az ideát vetette fel, hogy az új Nemzeti Színházat építsék fel a régi, az eredeti épület tervei szerint, úgy ahogy azt 1837-ben átadták a nemzeti kultúrának. Az idea arra szolgált, hogy a Nemzeti Színház régen vajdó épületkérdését úgy oldja meg, hogy a kultúra és a horribilis építési költségek szempontja — tehát állami, pénzügyi szempontok — egyaránt érvényesüljenek. Az indítvány különösen művészi körökben széles visszhangot keltettek. Lyka Károly, a kiváló művészettörténeti író a Nemzeti Színház felépítésének ügyében a következő levelet intézte hozzánk:

Igen tisztelt szerkesztő ur!

Kürthy Györgynek a Nemzeti Színház épültére vonatkozó indítványa, ha nem is teszi mindenki magáévá, bizonyára megfontolásra méltó; bizonyos részei visszhangra fognak találni. Azt könnyen beláthatja mindenki, hogy az elfogadott terv alapján a Nemzetit felépíteni lehetetlen: hazánkban nem lesz egyhamar módjában a milliók egész sorát költeni még a nemzeti első színházára sem. Az sem volna tanácsos, hogy a Rákóczi-ut elején évtizedekig éktelenkedjék az a modern rom, amellyé a régi Nemzeti vált. Végül munkát kell adni az építőiparnak. Mindezeknek a kívánságoknak megfelelően

azzal, ha tényleg felépítjük a Nemzeti Színházat, de szerényebb méretekben, szerényebb költségvetéssel. Eddig mindenben követném Kürthy György írófarsam fejtegetéseit, csak ott térnek el nézeteink, ahol arról esik szó, hogy a Nemzeti mily terv alapján épüljön fel. Semmi esetre sem ajánlanám, hogy egyenest a régi, Zitterbarth Mátyás-féle házat építsük fel, azt az épületet, amelynek alapozásához 1835-ben foglalkoztattak 1837-ben fejezték be. Helyesebbnek tartanám, ha felszólítanók építőművészeinket, hogy a változott viszonyoknak megfelelő terveket mutatassanak be. Csak ha az új tervek közt nem akadna legalább oly művészi, mint amilyen a Zitterbarth-féle volt, csak akkor lehetne, véleményem szerint, szó az eredeti tervről.

Értem a kegyeletnek azt a gyöngéd érzését, amely a színházi a régi Nemzetihez köti; e multnak valóban mindnyájan adósai vagyunk. Ezt az adósságot azonban más módon is leróhatjuk s e célból nem kell éppen ama szerény minőségű, bécsies épületformákat új életre keltanunk. Mai építőművészetünkkel szemben ugyanis szintén legalább is oly meleg pietással kell viselkednünk, mint ama régi pest-bécsivel szemben s nem szabad utját állnunk annak, hogy a mi korunk s a mi építészetünk is letegye a jövő számára névjegyét a Muzsáknak szentelt helyeken. Azon, sajnos, már nem segíthetünk, hogy a régi Nemzetit lerombolták. Ha most új színházat kell építenünk, tegyenek annak formái épp oly közvetlen tanúságot az építető XX-ik századból,

mint tettek Zitterbarth mester követi a múlt század első harmadának hangulatáról, művészetéről. Sokkal művészebbnek tartom azt, hogy Rímiben és Firenzében felbemaradt gótikus templomokat reneszánsz-formában fejezték be, mint azt, hogy a velenceiek újra a régi formában építették fel az összeomlott campanilét. Szerény véleményemet tehát oly elismert nagy művészekre való hivatkozással is merem támogatni, mint amilyenek Giovanni Alberti és Brunelleschi voltak.

Ha azonban építészeink képtelenek volnának az új problémát megfelelő formában megoldani, — amiben bátor vagyok kételkedni, — úgy ez építőművészetünk csődjét jelentené s igazolná azt a tervet, hogy a Zitterbarth-féle házat építsük föl újra. Még sem hiszem, hogy egy ilyen rekonstrukcióra szorulóknak. Elég idejük van most építészeinknek, jó sokáig pihentették a fantáziájukat: azt hiszem, hogy az új korlátok közt is megtalálják a helyes megoldást. Szerkesztő urnak kész hiva. Lyka Károly.